

УЧБОВИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК ВИД МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Джой Т.В. (Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, Україна),

Лабунська О.Б. (Південний науковий центр НАН України і МОН України, м. Одеса, Україна)

Лабунська Т.В. (Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна)

Переклад – це один із видів людської діяльності. Учбовий переклад є специфічним засобом мовленнєвої діяльності, яка не вичерпується навичками одномовної мовленнєвої поведінки. Він, з одного боку, передбачає оптимальне оволодіння такими навичками, як читання, аудіювання, писемна форма та говоріння, але, з другого, - потребує координації двох мовних систем та паралельних мовленнєвих дій на двох мовах.

Учбовий переклад є одним із важливих компонентів практичних занять з української мови.

Одиницею навчання перекладу слід визначити на початковому етапі речення з його синтаксичною та семантичною структурою. Слідуючий етап процесу ознайомлення студентів з перекладацькими вміннями та навичками – робота з текстами або завершеними в суттєвому відношенні їх фрагментами. Перекладаються різноманітні за жанром тексти (науково-популярні, публіцистичні, суспільно-політичні, наукові) залежно від конкретної учбової мети та рівня підготовки студентів. Навчання перекладу здійснюється на текстах, тематика яких має комунікативну значимість в майбутній професійній діяльності. Ми пропонуємо оригінальні тексти або фрагменти текстів, запозичених із монографій, підручників, навчальних посібників або із статей за фахом. Це сприяє більш глибокому ознайомленню з термінологією спеціальності, допомагає працювати з різноманітними жанрами наукової та технічної літератури, робити узагальнення, реферати, анотації.

Система вправ по перекладу виділяється на ґрунті слідуючих видів роботи:

- переклад з української мови на російську;
- переклад з російської мови на українську;
- двосторонній (зворотний) переклад.

Переклад з української мови на російську сприяє швидкому запам'ятовуванню значення слів, дає більшу економію часу в залежності від фахової специфіки. Він служить доброю підготовкою до безперекладного читання, допомагає студентам розумінню різниці між двома мовами.

Переклад з російської мови на українську є методичним засобом, яке нормалізує свідоме використання правил. Він найбільш доцільний для зіставлення мовних явищ, виявлення характерних особливостей зв'язку слів, ефективний як засіб попередження помилок, діючий при вивченні та повторенні граматики.

Двосторонній (зворотний) переклад сприяє більш глибокому запам'ятовуванню мовного матеріалу, попереджує деякі труднощі. Кількість помилок в даному разі скорочується.

Система роботи проводиться за принципом поетапного зростання труднощів. Передбачаються вправи для оволодіння термінологічною лексикою, для засвоєння конкретної мовної лексики за фахом, для засвоєння текстів науково-популярного та наукового характеру.

При здійсненні перекладу найбільших труднощів викликає лексична та синтаксична сполученість. Студенти частіше виконують дослівний переклад, тобто перекладають сполучення за окремими компонентами та припускаються синтаксичних помилок, викликаних міжмовною інтерференцією. Але ж при перекладі необхідно знати не тільки значення конкретного слова, а також і визначене коло слів, у сполученні з якими воно може вживатися. Ось чому студентам молодших курсів недоцільно давати для перекладу вузькоспеціальні технічні тексти, тому що вони не оволоділи достатньою мірою термінологічну лексику за фахом.

Основними видами робіт при навчанні перекладу є знаходження лексико-фразеологічних, граматичних та стилістичних невідповідностей, вибір варіантів, коментування вірності (чи невірності), доцільності (чи недоцільності) використання тих чи інших варіантів, визначення ступеню еквівалентності перекладу.

Регулярні заняття по учбовому перекладу є необхідною складовою частиною в системі вивчення української мови, тому що саме учбовий переклад максимально активізує розумову діяльність та творчі здібності, виявляє ступінь автоматизації вмінь та навичок оволодіння мовою в усіх її функціональних різновидах.

Такі знання та вміння знадобляться студентам в майбутній науковій роботі або в практичній діяльності за умов можливого майбутнього співробітництва із закордонними закладами. Врахування майбутнього фаху – наявна необхідність.